

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานกับการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการวิจัย ดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี ปรัชญา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาในเรื่องไตรสิกขา และหลักธรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา
- 2) ศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา หรือเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา
- 3) กำหนดกรอบแนวความคิดการวิจัย
- 4) กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 5) สร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลการวิจัย
- 6) ดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัย
- 7) วิเคราะห์ผลการวิจัย
- 8) สรุป เสนอผลงานการวิจัย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม จำนวนทั้งสิ้น 456 คน จำแนกตามตำแหน่งได้ดังนี้

1) ผู้อำนวยการโรงเรียน	จำนวน 13 คน
2) อาจารย์ใหญ่	จำนวน 264 คน
3) ครูใหญ่	จำนวน 179 คน
รวมประชากรทั้งสิ้น	จำนวน 456 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie R.V. และ Morgan D.W. โดยยินยอมให้คลาดเคลื่อนได้ .05 ที่จำนวนประชากร 460 คน กลุ่มตัวอย่าง 210 คน (ประยูร อาษานาม, 2534)

2) การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตามตำแหน่ง และดำเนินการสุ่มตัวอย่างดังนี้

- (1) ผู้อำนวยการโรงเรียน ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 13 คน
- (2) อาจารย์ใหญ่ กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง จากผู้บริหารสถานศึกษาในตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ 264 คน ในสัดส่วนร้อยละ 60.28 ได้กลุ่มตัวอย่าง 159 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในแต่ละอำเภอโดยการจับฉลากไม่ใส่คืน
- (3) ครูใหญ่ กำหนดสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง จากผู้บริหารสถานศึกษาในตำแหน่งครูใหญ่ 179 คน ในสัดส่วนร้อยละ 68.72 ได้กลุ่มตัวอย่าง 123 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายในแต่ละอำเภอโดยวิธีจับฉลากไม่ใส่คืน

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 295 คน รายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

สปอ. \ ก.	จำนวนประชากรจำแนกตามตำแหน่ง						รวมทั้งสิ้น	
	ผอ. ร.ร.		อจ.ญ.		ครูใหญ่		ประชากร	
	กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่าง
เมืองนครพนม	3	3	36	22	27	19	66	44
ท่าอุเทน	-	-	26	16	20	14	46	30
ธาตุพนม	2	2	28	17	18	12	48	31
นาแก	2	2	40	24	26	18	68	44
นาหว้า	3	3	15	9	6	4	24	16
บ้านแพง	1	1	14	8	14	10	29	19
ปลาปาก	-	-	24	14	20	14	44	28
เรณูนคร	-	-	19	12	18	12	37	24
ศรีสงคราม	1	1	27	17	17	11	45	29
โพนสวรรค์	1	1	22	14	7	5	30	20
นาทม	-	-	10	6	6	4	16	10
รวม	13	13	264	159	179	123	456	295

- หมายเหตุ 1. ที่มาของจำนวนประชากร : ฝ่ายการเจ้าหน้าที่ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม, 2537
2. ผอ.ร.ร. หมายถึง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน
 3. อจ.ญ. หมายถึง ตำแหน่งอาจารย์ใหญ่
 4. สปอ. \ ก. หมายถึง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หรือสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- 1) ศึกษา หลักการ ทฤษฎีการบริหาร หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่อง ไตรสิกขา จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้
- 2) กำหนดกรอบ แนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
- 3) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 4) สร้างเครื่องมือ
- 5) เสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข
- 6) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้ในกลุ่มประชากร ที่มีลักษณะคล้ายกับประชากรที่จะดำเนินการวิจัย เพื่อหาสมประสิทธิ์ความเที่ยงของเครื่องมือ
- 7) ปรับปรุงแก้ไข
- 8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3.3.2 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของงานบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา และหลักธรรมของพระพุทธศาสนาในเรื่อง ไตรสิกขา เพื่อใช้เก็บข้อมูลในการวิจัย มีจำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ เพศ ศาสนา ตำแหน่ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ใช้แบบสอบถามชนิดแบบตรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้แบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ จำแนกตามภารกิจการบริหารงาน 6 ด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจกรรมนักเรียน งานการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Multiple choices) 4 ตัวเลือก จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ การปฏิบัติศีล การปฏิบัติสมาธิ การปฏิบัติปัญญา

3.3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1) ทหาความตรง(Validity) โดยปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก) เพื่อตรวจสอบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- (1) ความตรงในเนื้อหา (Content validity)
- (2) ความตรงในด้านโครงสร้าง (Construct validity)
- (3) รูปแบบของแบบสอบถาม (Format)
- (4) ความเหมาะสมด้านภาษา (Wording) และความสมบูรณ์ของคำชี้แจง
- (5) ความเหมาะสมของการใช้เวลาในการตอบ (Timing)

2) นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำนวน 45 คน ได้ค่าความเที่ยง คือ แบบสอบถามตอนที่ 2 การปฏิบัติงาน 0.92 แบบสอบถามตอนที่ 3 การปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา 0.84

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม เพื่อขออนุญาต

3.4.2 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนมได้ให้ความอนุเคราะห์ แจ้งหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง

3.4.3 ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 7 - 25 ตุลาคม 2537 ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ และผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ เก็บรวบรวมข้อมูลในวันประชุมประจำเดือนตุลาคม 2537 ซึ่งได้แก่ อำเภอธาตุพนม ปลาปาก โพนสวรรค์ และอำเภอท่าอุเทน

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 295 ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 293 ชุด คิดเป็นร้อยละ 99.32 เป็นแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์เนื่องจากการตอบและผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้แนบถือศาสนาพุทธตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตการวิจัย จำนวน 3 ชุด คิดเป็นร้อยละ 1.01 เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์นำมาเป็นข้อมูลในการวิจัย จำนวน 293 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.31 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด

3.5.2 ผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนน (Weight) ของคำตอบในแบบสอบถามดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 2 การปฏิบัติงาน

กาช่องหมายเลข 4 ได้ 4 คะแนน หมายถึง มีผลการปฏิบัติงานระดับดีมาก

กาช่องหมายเลข 3 ได้ 3 คะแนน หมายถึง มีผลการปฏิบัติงานระดับดี

กาช่องหมายเลข 2 ได้ 2 คะแนน หมายถึง มีผลการปฏิบัติงานระดับพอใช้

กาช่องหมายเลข 1 ได้ 1 คะแนน หมายถึง มีผลการปฏิบัติงานระดับควรปรับปรุง

แบบสอบถามตอนที่ 3 การปฏิบัติตามหลักไตรสิกขา

ตอบข้อ ก ได้ 4 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติตนอยู่ในระดับดีมาก

ตอบข้อ ข ได้ 3 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติตนอยู่ในระดับดี

ตอบข้อ ค ได้ 2 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติตนอยู่ในระดับพอใช้

ตอบข้อ ง ได้ 1 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติตนอยู่ในระดับควรปรับปรุง

3.5.3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โปรแกรม SPSS\PC+

3) การกำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์ตัดสินการปฏิบัติงาน

3.51 - 4.00 หมายถึง มีผลการปฏิบัติงานระดับดีมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีผลการปฏิบัติงานระดับดี

1.51 - 2.50 หมายถึง มีผลการปฏิบัติงานระดับพอใช้

1.00 - 1.50 หมายถึง มีผลการปฏิบัติงานระดับควรปรับปรุง

เกณฑ์ตัดสินการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา

- 3.51 - 4.00 หมายถึง ปฏิบัติตนอยู่ในระดับดีมาก
 2.51 - 3.50 หมายถึง ปฏิบัติตนอยู่ในระดับดี
 1.51 - 2.50 หมายถึง ปฏิบัติตนอยู่ในระดับพอใช้
 1.00 - 1.50 หมายถึง ปฏิบัติตนอยู่ในระดับควรปรับปรุง

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- 1) ข้อมูลสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
- 2) ข้อมูลจากแบบสอบถามการปฏิบัติงานและข้อมูลจากแบบสอบถามการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา วิเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- 3) วิเคราะห์ความสัมพันธ์รายข้อการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบ Pearson Product Moment Correlation Coefficient
- 4) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานกับการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบ Pearson Product Moment Correlation Coefficient
- 5) วิเคราะห์สัดส่วนความแปรผันร่วม โดยใช้สูตร $100 r^2$